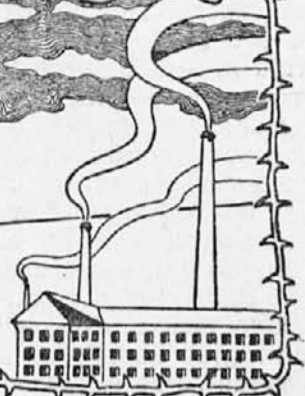

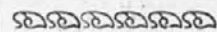

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

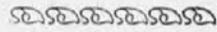
Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Na ocnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 12. V LJUBLJANI, dné 22. februarija 1907. Leto II.

je zagrešilo zadnjih deset let, ker se ni nič pametnega storilo za delavsko varstvo in tudi ne za socialno-politično življenje.

Pred vsem je potrebno, da se uredi delavna doba, urediti se mora tudi delo žensk in otrok. Postavno se morajo uvesti delavska razsodišča. Skrbeti se mora za delavska stanovanja. Nujno je potrebno, da se preosnujejo določila postav o bolniškem zavarovanju in pa o zavarovanju glede na nezgode. Ustanoviti se mora tudi starostno in invaliditetno zavarovanje in preskrba za vdove in sirote.

Krščansko-socialno delavstvo mora nastopiti tudi proti judovstvu, ki zastruplja vso naše javno življenje. Resna socialna preosnova, pozitivno, verno krščanstvo in dosledni antisemitizem so stvari, ki morajo doseči zmago.

I naše delavstvo naj poseže odločno v volivni boj za zmago delavskih pravic, da mu zasije solnce boljše bodočnosti!

Z lastnimi močmi.

Volitve v bolniško blagajno ljubljanske tobačne tvornice. Pri volitvah dne 19. t. m. so bili izvoljeni po naših organizacijah postavljeni kandidatinje in kandidati, in sicer: Bučar Frančišek I. (1744 glasov), Verbič Ivan (1738 glasov), Sevc Jožef (1742 glasov), Götz Marija (1748 gl.), Hel. Koprive (1534 gl.), Rojc Marija (1612 glasov). Socialnodemokratska kandidatna listina je propadla. Dobili so socialnodemokratski kandidati in kandidatinje: Zupan Josip (301 glas), Jožef Buda (299 glasov), Anton Glavič (287 glasov), Terezija Heuffel (270 glasov), Franciška Slanovič (283 glasov), Leopoldina Brajer (291 glasov). Ravnateljstvo je imenovalo za svoje zaupnike socialnega demokratata Jožefa Zupana, oba bolniška očeta in delavke Čretnik, Foreli, Kurnik.

Zgodilo se je pa, da je šel mimo mladi grajski gospod. Stopil je v mrtvašnico v svoji lovski obleki in pes Sultan za njim. Odkrivali so se mu ljudje in ga pozdravljali.

»Kaj pa imate?« je vprašal radovedno.
»Grešnica se je vtopila, gospod.« je odgovoril Medlišek.

Mladi gospod jo je pogledal, obledel in odšel urnih korakov. Sultan je hitel za njim in hlastal z jezikom.

»Malo mu manjka, ka-li? Čuden je ta gospod. Stari je bil velik, dostojanstven, z nami se še menil ni. Tako smo mu morali delati čez mero. Ta je pa ves drugačen, priljuden, a zraven resen in zamišljen. To nekaj pomeni,« je modroval mož z vivčkom v ustih in gledal za mladim grajskim gospodom.

»Jaz moram iti,« pravi Štefan Matijčku.
»Kam pa tako hitro?«
»K gospodu župniku.«
»Le glej, da se ti ne zgodi kot meni. Čuj me!«
»Nimam časa!«

O tem se nam piše: Ko smo izvedeli delavci in delavke, kako da je sestavljen bolniški odbor in da je že Zupan četrto leto voljen od ravnateljstva, smo se povpraševali, če je res ta sodrug najmodrejši človek v tvornici. Mislimo, da tukaj notri nekaj tiči, ker sodimo, da se dobijo pač tudi med pazniki, rokodelci, pa tudi med delavci taki možje, ki so vsaj toliko, če ne bolj pametni, kakor je ljubljenec ravnateljstva Zupan, ki pravi v sejah, da morajo odborniki in delavski zaupniki držati z ravnateljstvom.

Mi smo z uspehom volitev zadovoljni. Ob volitvah v delavsko zavarovalnico glede na nezgode so dobili socialni demokrati nad 500 glasov, v teh par mesecih so torej pošteno nazadovale, kar jim privoščimo, ker sodrugi s svojim Mockurjem vred tako radi bahajo. Čast zavednemu delavstvu, ki je nastopalo tako solidarno. Od novih odbornic in odbornikov pričakujemo, da pogumno in neustrašeno zastopajo le delavske koristi in ničesar drugega. Volilo jih je delavstvo. Zaupanja se morajo pa izkazati vredne s tem, da nastopajo za delavstvo. Kljub preperelim paragrafom se da še marsikaj doseči za delavstvo. Za danes se ne spuščamo v podrobnosti, pač si pa pridržimo, da ob priliki nekoliko obširneje govorimo o razmerah naše tvorniške pa tudi drugih bolniških blagajn.

»Strokovno društvo delavcev in delavk ljubljanske predilnice« ima občni zbor dne 10. marca 1907, ob pol 10. uri dopoldne v prostorih »Slov. kršč.-soc. zveze« v hotelu »Union«. Kakor se čuje, se že intenzivno deluje na to, da bi se zadal društvu smrtni udarec. Efičalt vživa udobnost podnevi v delavskem taboru, a ponoči v delavstvu sovražnem taboru. Pridite vsi, ki vam je na srcu vaše blagostanje in napredek v združenju, da pogledamo iz oči v oči onim, ki sede na dveh stolih, a ne zaslužijo niti enega! Natančneje pojasnilo na občnem zboru. Na svidenje!

Tržič. Prvo tržiško delavsko delavsko konsumno društvo, registrovana zadruga z omejenim poroštvom, vabi k IX. občnemu zboru, kateri se bo vršil v nedeljo, dne 3. marca 1907, v prostorih g. Henrika Dobrin. Začetek ob 4. uri

»Le čakaj malo! To ti še povem. Pri spovedi sem bil, veš. Gospod mi reče: »Ali ste človek ali živina?« Moško mu odgovorim: »Gospod, niste dobro videli.« Ko sva vse zrešetala, mi ukaže: »Za pokoro pa moli sedem očenašev!« »Sedem očenašev že ne, gospod!« »Zakaj ne?« »Znam samo enega.« »No, pa moli enega sedemkrat!« »Enega se moli samo enkrat.« »No, pa moli očenaš sedemkrat,« je rekel gospod že nejevoljen, da sem se prišel k spovedi pričkat. »Tisto pa že, gospod, sem se odrezal.«
»Zdaj pa moram res k gospodu.«

Štefan je odhitel v župnišče. Župnik, že priletel mož, je ravno zajutrkoval, ko je Štefan prikrevsal v sobo.

»Dobro jutro, gospod! Bog blagoslovi, gospod! Ne zamerite, da vas motim že tako zgodaj. Nekaj bi vaš prosil!«

»Bog daj, Štefan! Sedite, Štefan! Trudni ste, pot je dolga, vi ste stari, no, jaz sem tudi star. Treba bo iti v deželo miru. Urška, Urška!«

Že priletna dekla je prihitela iz kuhinje in gledala postrani starega Štefana.
(Dalje prihodnjic.)

Na ples.

Zdaj se že ve, kdaj se začne volivni ples za po načelih splošne in enake volivne pravice preosnovani avstrijski državni zbor. Po cesarjevem odloku so razpisane volitve za državni zbor na 14. majnika 1907, morebitne ožje volitve po bodo dne 23. majnika 1907.

Avstrijsko krščansko-socialno delavstvo je že odločno stopilo na noge in pričelo z volivnim bojem. Dne 2. in 3. februarija je priredilo nad 200 delavskih shodov in 11. februarija se je vršil velik shod avstrijskega krščansko-socialnega delavstva na Dunaju. Ne omenjali bi tega shoda, da ni razvil na njem predsednik »Izvrševalnega odbora avstrijskega krščansko-socialnega delavstva«, Kunschak, načela, po katerih se naj ravna v bližnji bodočnosti avstrijsko krščansko-socialno delavstvo.

Splošno volivno pravo ni nikako časovno sredstvo, po katerem bi letali pečeni golobi človeku v usta, tudi ne bo ozdravilo splošno bolni državnih in družabnih organizmov.

Volivna preosnova je velikanskega moralnega pomena, a da bo tudi dejansko vplivala v življenju, je potrebno, da se dela na preosnovo družbe. Potrebno je, da se popravi, kar se

Ivo Češnik.

Ako bi ju družil križ.

Črtica.

(Dalje.)

Tako je hitel govoriti že priletel možiček. Martin Matijče, ki je rad opazoval včasih kakšna dna imajo kozarci.

Štefan je zavzet poslušal.
»Kaj me debelo gledate. Če ne verjamete, pa pojdite gledat!«

»Jej, jej! To je pa čudno,« je odgovarjal starec in majal z glavo. Zazdelo se mu je namreč, da je utopljenka v kaki zvezi z njegovim otrokom. Z Matijčkom sta šla v mrtvašnico, kjer je bilo zbranih precej radovednih ljudi. Ogledovali so mrtvo. Lepa je bila nekdanj. Kostanjevi lasje so mahali po plečih in lica so bila rdeča, čelo nizko, stas prikupljiv. Oko je bilo veliko in je gledalo veselo v jasni dan. Skakljalo je deklo in se igralo in pelo kot ptica brez skrbi. Danes pa je mrtva in čez par dni se bodo že gostile podzemskie živali z nekdanj lepimi udi.

popoldan s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru; 2. poročilo načelstva in nadzorstva; 3. potrjenje računskega zaključka za leto 1906; 4. sklepanje o razdelitvi čistega dobička; 5. volitev načelstva; 6. volitev nadzorstva; 7. slučajnosti. K obilni udeležbi vabi načelstvo. Ako bi pa ne došlo ob določenem času zadostno število članov, vrši se eno uro pozneje drugi občni zbor v istem kraju in z istim sporedom brez ozira na število navzočih. — Minulo je osmo leto, odkar je zagledalo naše društvo dan, to je dan boja, v katerem se je moralo boriti do skrajne meje, poznali smo naše sovražnike in tudi ne poznali, ker ti so bili pod krinko hinavcev in priliznjencev, stali so pred nami kot največji prijatelji, a pod črno krinko pa so metali pušice strupenih tožb, ko bi bilo mogoče zatrei mlado neizkušeno vodstvo našega društva in tako s površja spraviti v grob komaj dan zagledajoče društvo, pa varali so se ti gospodje, vladajoči v Trziču, ki še nosi preskrbeli delavstvu tečnega kruha, ampak mislili, da so za delavca dobre koprive in osat. Prisiljeni smo bili boriti se dalje in skrbeti za delavstvo, da jih ne zadavi neusmiljena roka judovskih kramarjev, tako je prišlo, da smo nastopili deveto leto in bliža se nam desetletnica, ob kateri naj grejo naši nasprotniki s krinkami proč in naj se pokažejo v pravi luči kaj so, dobro vejo, da ne pomagá nič, ne krinke, ne tožbe, društvo stoji pred njimi kot skala, v katero se zastonj zaletavajo, odvrzite orožje, naperjeno proti nam, proč ker veste, da s tem orožjem, katerega imate za nas, bijete sebe. — Vi pa delavci, ne spite več in dajte se pridružiti naši armadi, akoravno ne veliki, vendar nepremagljivi, ob desetletnici naj pokaže delavstvo, združeno v eno vez, kaj je ta vez, katera veže vse sloje delavstva, pridružite se pa tudi nesebični odločni možje, ki ste vneti za blagor ljudstva, zatiranega delavstva, v tem smislu Vas pozdravljam kot nove čete v naši vrsti.

Pozor izseljenci! Rafaelova družba v Trstu nam poroča: Na III. katoliškem shodu v Ljubljani se je povdarjalo, kako morajo biti previdni izseljenci, da jih slabi svet ne izkoristi. Naglašalo se je, naj naši ljudje ostanejo, če je le možno, doma, v svojej lepi slovenski domovini, ki nas lahko preživlja. Če je pa kdo prisiljen odpotovati na tuje, naj se dá podučiti od Rafaelove družbe, katera mu poskrbi tudi vozni listek. Za Slovence je po dosedanji izkušnji najugodnejše, če se selé čez Trst in sicer edino le na ladjah avstro-ameriške plovitbene družbe (Bratje Kozulić in dr.) — Prednosti: V Trstu: 1. smo mi doma; 2. smo pod avstrijskim varstvom; 3. ostajamo pod avstrijskim varstvom do Amerike; 4. ni treba menjavati denarja; 5. si lažje pomagamo v svoji materinščini po prodajalnicah, uradih, cerkvah; 6. imamo večinoma slovanske sopotnike. — Prednosti na ladjah avstro-ameriške (Austro-Americana) plovitbene družbe: 1. domači ljudje v postrežbi; 2. domača kuhinja; 3. uvaževanje slovanskih jezikov, v napisih, govoru, v razvrstitvi (po narodnosti v izseljeniškem domu in na ladjah); 4. lastni izseljeniški dom, obdan z lepim vrtom na samem, izven mesta tik morja. Do poslopja električni tramvaj. Po vseh prostorih električna razsvetljava. Hrana in stanovanje brezplačno pred odplovitvijo za 2000 oseb; 5. močne ladje; 6. v izseljeniškem domu nameravana katoliška kapela. Govorilo se je tudi o posebnem dušnem pastirju za izseljence; 7. strogo ločenje veroizpovedanja, narodnosti, spola; 8. voznja mnogo ceneja; 9. zveza tudi v južno Ameriko (1908); 10. strogo nadziranje in poduk agentov, ki ne smejo vabiti (še manj siliti) ljudi v tujino. — Najbolj zanesljiva pojasnila glede izseljencev se pač dobivajo v Rafaelovi družbi v Trstu. Druge podružnice (v Ljubljani) morajo delovati sporazumno s tržaško. V zadnjem času se je nekoliko slovanskih izseljencev obrnilo za svet na Rafaelovo družbo šele potem, ko so si kupili sami listek in sicer, žal pri tuji plovitbeni družbi, ki je dražja in ponuja manj udobnosti. Da, dogodilo se je, da je več izseljencev moralo odpotovati z vlakom iz Trsta v Reko, ker obstoji postava, da tuja plovitvena družba ne sme vkrcati v Trstu več nego 0 avstrijskih ljudi. »Rafaelova družba«, ki deluje za blaginjo kat. izseljencev brezplačno in daje potnikom priporočilne listke, katere treba nositi vidno (na klubku), ima v Trstu in v Ameriki (kakor tudi drugod) svoje zaupne može (znak: sidro s križem), ki izseljence sprejemajo in spremljajo. Za pokritje stroškov se družba priporoča za podpornino in za dobrovoljne prinose. Uljudno prosimo p. n. župnijske urade in županstva, da

vzamejo ta oglas na znanje, uredništva časopisov pa, da ga ponatisnejo. Rafaelova družba v Trstu. Trst, dne 6. svečana 1907. Lud. Dean, predsednik; Aleks. Piasecki, tajnik; Iv. Tul. tajnikov namestnik.

Občni zbor I. ljubljanskega delavskega konsumnega društva se je vršil v najlepšem soglasju. Udeležilo se ga je 145 članov in članic. Iz tajnikovega poročila posnamemo, da ima društvo 496 rednih članov, od katerih jih je kupovalo tekom leta 1906 čez 250 in se je prodalo blaga za 73.000 kron. V dokaz štedljivosti navajal je, da so znašali upravni stroški leta 1904 5.131 K 48 v., leta 1906 pa le 3.123 K 73 v. Tudi stanje društva se je dokaj izboljšalo, kajti leta 1904 je bilo neplačanih računov 13.050 K, leta 1906 pa samo 2.530 K. Nasprotno se je rezervni zaklad, ki je znašal leta 1904 603 K 76 v., zvišal na 1.562 K 23 v. in se bode letos vsled sklepa občnega zbora podvojil. Pohvalno je omenjal blagajničarko, ki je kljub temu, da je priprosta delavka, delala čast marsikateri strokovno izobraženi gospodični. Istotako je tudi prodajalka M. Gregorač (bivša delavka tobačne tvornice) pokazala toliko spretnosti in marljivosti, kakor dosedaj še noben njen prednik, oziroma prednica. Sploh so ženske pokazale, da nikakor ne zaostajajo v zmožnosti za moškimi sočlani. Radi nekega neznatnega nesoglasja v računih odobrila sta se nanovo zaključka za leto 1904 in 1905, kakor tudi za 1906 in se je dal odboru absolutorij. Sklenilo se je, da se izplača 5 odst. dividenda od kupljenega blaga in 4 odst. obresti od deležev, ostanek čistega dobička 5.883 K 73 v. se je pa nakazal rezervnemu zakladu, ki bode s tem narastel na približno 3.500 do 4.000 kron. Izjavila se je odstopivšemu predsedniku Baharju zahvala za njegov dosedanji trud za društvo, kateremu je bil član od pričetka in tudi večletni odbornik in predsednik. Z velikim navdušenjem se je sprejela tudi vdanostna izjava ljubljanskemu knezoškofu in zahvala za napravo novih oken, ki bodo dajala društvu tako potrebno svetlobo in sveži zrak. Občni zbor je naprosil tudi navzočega člana Hybaška, da bi ob nedeljah zvečer razveselil člane s kakim kratkim nagovorom, kar je tudi obljubil. Odstopivši odbor se je odpovedal vsaki nagradi za svoj trud, vsled česar se o tozadevnih predlogih ni glasovalo. Izvoljeni so bili v nov odbor soglasno: Pezdur Ivan, predsednik, Trink Alojzij, Završnik Anton, Logar Matevž, Kocmur Alojzij, Gregorač Marija, Alijančič Mihela, Srakar Ana, Cerkovnik Liza. Za namestnike: Slapar Blaž, Felician Fran, Kosec Ivana. V nadziralni odsek: Kocjan Karol, Knez Martin, Ničman Avgust. Za namestnike nadzorovalnega odseka Kos Fran, Jerina Luka, Srebot Luka K zapisniku lanskega občnega zbora prijavljena poprava takratnih odbornikov se vzame na znanje. Od pretečenega torka naprej izplačujejo se dividende. Povprečno pride na vsakega člana, ki je kupoval, 15 K. Delavci, držite se svojega ognjišča! Z denarji, ki jih dajete mnogokrat zaslužiti kakemu zagrizenemu liberalnemu trgovcu, pokrepite raje naše konsumno društvo — sebi v korist!

Med brati in sestrami.

Idrija. Pred šestnajstimi meseci se je govorilo po Idriji, da je naš debeli Tonček na možganih bolan, ali v resnici takrat ni bil toliko bolan na umu, kakor je bil tetos, ko je sklepai računski zaključek občn. konsumnega društva za leto 1906, kajti toliko pomot ni imel še nobeden zaključek odkar obstoji mokraški konsum, res, da je nekaj teh pomot v zadnji številki »Naprēja« popravljaj, ali ker še ni popolnoma zdrav, jih pa tudi še vseh ni videl. Tako je napaka, ko piše v svoji baharji, odkar je on ravnatelj, koliko je društvo napredovalo, leta 1893 so znašale hranilne vloge 6.155 K 03 v., v resnici leta 1893 ni bilo niti sluha ne duha o konsumu, dalje piše, leta 1905 pa smo prodali inventarja za 624 K, torej pred 900 leti so iz konsumu že inventar prodajali. Piše tudi, da se je leta 1906 prejelo za moko, drva in od mlenja rud. žita 78.397 K 40 v., tu se je zmotil za celih osem tisoč. Pri prometu: med sprejemki ima štiri pomote, med izdatki ima devet pomot, pri računu izgube in dobička ima devet pomot, pri pomot v njegovem poročilu ima osemnajst, katere znašajo 910 let in skoro dvesto tisoč kron. potem se ni čuditi, ko se je pri vatikanskih sobah zmotil za 10 tisoč, pa naj še kdo reče, da Tonček ne zna dobro računati, tudi piše v svojem poročilu, koliko je napredoval konsum za časa njegovega vodstva, v resnici je napredo-

val posebno v dolgovih, o katerih pa Tonček nič ne omeni, namreč leta 1903 so znašali vsi dolgovi v konsumu 110.005 K 36 v., leta 1906 je zrastle že na 140.433 K 93 v., toraj napredka 30.428 K 57 v. Tudi se bahajo socialni demokrati: imamo tri hiše, mlin, mejo, v resnici ima njih konsum premoženja po odobrenju rač. zaključka leta 1906 le 11.817 K 54 v., vse drugo njih premoženje obstoji le v dolgovih.

Idrija. Pretečeni teden je prirejal v naši okolici zaupne shode dr. Iv. Ev. Krek. Imel je povsodi mnogo poslušalcev. Dne 16. t. m. je sklicalo katoliško politično društvo tudi svoj zaupni shod zvečer ob pol 9. uri pri g. Didiču, na katerem je imel govoriti g. dr. Krek. Zvedeli so tudi socialni demokrati, da bode društvo imelo shod in ker ni prejel Ante Kristan nobene vabila za na shod, je pisal sledeče pismo na katoliško politično društvo: Velerodni gospod dekan! Čuje se, da že več dni prebiva v našem delavskem mestu velučeni sociolog g. dr. Ev. J. Krek. Idrijskim delavcem (posebno v bogemu trpinu Ante Kristanu) bilo bi prav ljub, ako bi mogli enkrat slišati slavnega g. dr. Kreka, o katerem so že toliko brali, saj je vendar nekak »voditelj delavskega gibanja v zmislu kršč. soc.« Oprostite sicer, če to pišemo, ali — nekako skrivnostno, tajinstveno šepetanje o delavskem dr. Kreku, ki ima v navadnih delavnih dneh shode po farovžih v naši okolici, nas sili, da smo dali izraza našemu začudenju. Mi bi Vas s tem prosili, (znajo socialni demokrati tudi prositi, ne le zahtevati) da nas izvolite povabiti, oziroma dati nam vabilo na Vaš shod, da bomo mogli biti deležni shoda in govorov, oziroma debat na istem. Za dostojno vedenje naše (katero so potem zvečer pokazali) Vam ni treba garancij, ker smo socialni demokrati vedno prijatelji (svoje) svobodne besede. Odgovora brzo pričakujoč, smo za okr. soc. dem. organizacijo V. Rupnik, A. Kristan, Brus, J. Straus, — Ker pa g. dekana ni bilo doma, je pa na to odpisal L. Lapajne, namestnik, sledeče pismo: P. i! G. dekana ni doma. Zato si usojam odgovarjati Vašemu pismu podpisanec, da je moje začudenje pač večje nego Vaše. Kakor imate Vi svoje zaupne sestanke, jih imamo tudi mi, in kakor Vas mi pri Vaših pustimo popolnoma pri miru, nas tudi Vi pri naših. Priložnosti za medsebojne debate bomo imeli dovolj pri javnih shodih, ki jih bo tudi naša stranka prirejela v Idriji in drugod o priliki volivnega boja. O dr. Kreku vem le, da dozda še ni imel nobene shoda po farovžih in da se nič ne skriva. Kaj je namen njegovemu bivanju v naši okolici, je njegova reč, kakor je tudi zaupen shod naše stranke edino naša zadeva. Za katoliško politično društvo: Leopold Lapajne, namestnik. — Vkljub temu, da so prejeli primeren odgovor, je vendar rezerve četovodja Ante Kristan pripeljal svojo gardo s kakimi 30 ljudmi, žensk in otrok, moža ni bilo nobenega, povabil tudi njegovega zaročenca, lepega Julčeta, da naj pripelje tudi on na pomoč svoje mlade sokolčke, da bodo shod preperečili. Prišli so res tile pojaci po vstopnice za na shod, ali ker se jih jim ni dalo, so stali natlačeno na stopnjicah, da bi ne mogel nobeden naših mož na shod, ali ker naši možje, kar jih je bilo na dvorišču, niso hoteli iti domov, so tile suroveži se vendar umaknili. Njih zadnja beseda je bila na komando okroglega Tončka in lepega Julčeta: Preat klerikalizem! Tako torej uči Tonček svoje sodruge omike.

Trbovlje. Kakor je že znano, nabirmal je tukaj tukaj agent Grobelnik in njegovi pomagači nekaj rudarjev za neko prusko tvrdko v Westfalu. Dne 4. t. m. bi se bili delavci iz Celja skupno odpeljali na Prusko, pa agent ni denarja imel, da bi bil plačal za delavce, posebni vlak je bil pripravljen, dotičnega agenta so pa zaprli, ker je približno 500 delavcev na cesto zvedel. Med delavci je nastala velika nejevolja, ker niso imeli ne prenočišča, pa ne dosti denarja, da bi bili ženam in otrokom potrebno preskrbeli. Kateri so bili sami in so denar imeli, podali so se na svoje stroške na Prusko, delavci z ženami in otroci pa so se podali na vse kraje, kamor so se mogli. Tudi v Trbovlje so nekateri nazaj prišli, da so zopet v delo stopili. Ti siromaki sedaj nimajo stanovanj in žive v veliki bedi. Kolikor sem poizvedel, se pruska vlada močno brani socialnih demokratov, zato je westfalski tvrdki naročila, da tako množino delavcev ne izpusti čez mejo, in zato tvrdka agentom ni potrebnega denarja poslala, temveč je agenta nazaj pozvala, pa je bilo že prepozno; agenta so že poprej zaprli. Torej delavci, ne poslušajte besede agentov, ker navad-

no je, kjer se morajo delavci birmati, nič prida ni; izprevidite tudi, da socialnih demokratov ne marajo na Pruskem, ker tam je število socialnih demokratov tako nizko padlo, da bi si mislili ne mogli. Meni je neki prijatelj pisal s Pruskega, da niso več tisti časi, kot takrat, ko sva na Pruskem skupaj delala, kar je minil predlanskim veliki štrajk, socialni demokrat nobene veljave nima, in so večinoma surovi ljudje ter so takrat voditelji socialnih demokratov delavcem veliko škodo napravili, katero delavci še dandanes občutijo. Zatorej proč od socialnih demokratov, proč od židovske »Unije«, katera škoduje vsakemu poštenemu delavcu. Tudi pri nas v Trbovljah ne rogovilijo sedaj več tako hudo socialni demokrati, pač pa kujejo eno drugo stranko, ki jo sami imenujejo slovensko napredno stranko, mi slovenski delavci jih imenujemo liberalce, sedaj, ko se volitve bližajo, se ti gospodje hlinijo in prilizujejo tudi nam dedlavcem, in ako je še takó imeniten gospod, ni mu nobeden delavec preslab; pa ti purgarji mislijo, da mi delavci ne vemo, kaj pomeni njih prijaznost. S tem nas hočejo na liberalno stran potegniti, pa ne za zmirom, samo do državnozbornske volitve. Vemo pa dobro, kakor hitro bodo volitve v kraju, bo tudi prijaznost zginila. V Fortejevi gostilni se sedaj prav izborna za volitev kuje, še mlademu Rošu ni zvečer predolga pot iz Hrastnika. Sešli so se namreč sami mogočnjaki, moj tovariš mi je pravil v jami, da se gre za »Narodni List«, pa to še druga politika; mi delavci dobro vemo, da nas sedaj potrebujejo, do volitve hočejo vse skupaj zbobnati, socialne demokrate čakovce, tudi Barokar ne sme izostati, mi krščanski socialci menda tudi ne bomo rok rižem držali. Moj tovariš je rekel, kadar bo državnozbornska volitev, bo šel volit, ako tudi železne prekleje iz lufta padajo. — Več se bodemo že pomenili.

Maribor. Tukajšnji socialni demokrati pravijo ves čas svojega obstanka, da so internacionalni, da jim je vse eno: Slovenec ali Nmec, ali Hrvat ali Mažar. Pri njihovi organizaciji res ni nobenega razločka, samo da plača redno, pa je najboljši »genosse«. Kar se pa tiče slovenskih pravic, tega pa ne vidijo ali nočejo videti. Evo jim dokaz. Ko je lansko leto ustanovilo nemško nacionalno društvo novi »ferajn«, tako imenovani »iraje šule ferajn«, so bili prvi v odboru in prav glasno pozdravljali nemškega mariborskega purgermajstra dr. Schmidrera s »hajl«, ko se je tudi zborovanja udeležil. Pa ko je mariborski občinski svet sklenil slovenske napise odstraniti, so bili tudi čisto mirni, zatorej si jih dobro zapomnimo ob času državnozbornskih volitev.

Krvoses kapitalizem.

Trbovlje. Dne 14. svečana se je v jami Romih Martin ponesrečil. On je bil že ponoči na svojem delu in je mislil še en šiht narediti, zatoraj je počakal v jami, da drugi delavci v jamo pridejo. Ker je bil truden, vlegel se je nekoliko na tla, siromak je pa zadremal. Po nesreči se pripeljeta dva druga delavca na hunt (vozičku) naloženim z dvema težkima hlodoma, in hunt se zadene v neko drevo — tam kjer je Romih ležal. Pri sunku hunta sta se oba hloda iz hunta sprožila in na Romiha padla. Odnegli so ga takoj v nezavednosti v bolnico in zdravnik je konstatiral, da je njegovo življenje pri kraju. Čez nekaj ur je izdihnil, Romih je bil doma iz Vizgonja, zagorske fare. Bil je priden in miren delavec, njega je pazništvo in vse delavstvo čislalo. Bil je šele komaj nekaj čez pol leta oženjen.

Goričane. Pretečeni teden smo delali pri nas popir, ki se imenuje »Dupler«. Te vrste popir smo včasih delali bolj počasi. V začetku, ko je prišel ta papir v našo tvornico, smo ga naredili v eni uri 1600 do 1800 kg., zdaj ga pa 3000 kilogramov. Zdaj pa pomislite, koliko morajo trije delavci prenesti pri mlinih mokrega blaga! Pa še zamaši se po strojih. In zgodilo se je, da smo šli opoldne trikrat kosit, da smo pojedli, zvečer smo pa prišli domov, kakor lovski psi. Pa še ni bilo dovolj narejenega, zato smo pa morali delati v nedeljo do 8. namesto do 6. ure, kakor je zapisano v tvorniških pravilih, točka 8. Prosimo ravnatelja in pa poslovodjo, naj prečitata že enkrat koliko časa se sme delati ob nedeljah. Tudi obrtni nadzornik naj se zgane.

Za papirno delavstvo. Saybuška papirna tvornica razpošilja okrožnice glede na ustanovitve zavarovalnice ob slučaju stavk. Pismo navaja, da je v Avstriji 222 strojev za papir (na Ogrskem 29); 619 klejnih strojev (na Ogrskem 51); 845 lesnih brusilnih strojev (na Ogrskem

48); 132 strojev za kuhanje celuloze in slame (na Ogrskem 24). Poprečna plača za en popirni stroj z vsemi položnimi stroji znaša na teden 1300 K, za brusilni stroj 60 K, za klejni stroj 140 K, za stroj, ki kuha celulozo 400 K. Na teden pride toraj tedenske plače v Avstro-Ogrski 536.080 K. Če se od te svote plača vsak teden poštni hranilnici 1 odstotek, znese to 5.360 K, na leto pa 278.720 K. Ob slučaju stavke bi se moralo izplačati: Plače uradnikom in mojstrom, davek, zavarovanje za slučaj požara. V najbolj neugodnem slučaju pri stavki v 10 podjetjih med 100 podjetji skozi 6 tednov, bi se morala plačati na teden odškodnina 2.700 K, na leto toraj 162.000 K, ostalo bi toraj še na razpolago 100.000 K. Stavke bi se takoj omejele in se popolnoma končale, ako bi obvestili agitatorje o organizaciji podjetnikov. Nadalje bi se vsa papirna industrija v Avstro-Ogrski in v Nemčiji obvestila, ako bi nastala kaka stavka, da bi ne dobili stavkujoči delavci dela drugod. Vsako »Zvezino« podjetje bi plačalo od vsake izplačane krone 1 vinar in v slučaju stavke bi se izplačala prizadetemu podjetju odškodnina do 55 odstotkov izplačanih tedenskih plač. Vplačevati naj bi se pričelo s 1. majnikom. — Ta načrt smo prejeli popolnoma hladno. Vodstvo »Krščanskega socialnega strokovnega društva papirnega delavstva avstrijskega« naj svojo tako lepo pričeto organizacijo izpopolni popolnoma v smislu svoji pravil in naj raztegne strokovno delavsko organizacijo po celi državi, pa ostane to bojovno protidelavsko društvo gospodarjev le prazen udarec v vodo. Neustrašeno, odločno in pogumno na delo s širokim obzorjem za združitev delavskih močij ne samo v slovenskih, marveč po vseh avstrijskih tvornicah!

F. J.
Jesenice. Dne 15. svečana vršila se je seja občinskega odbora, katera je povzročila velikansko razburjenje med delavci, oziroma med posestniki in davkoplačevalci. Pa kaj se bomo temu čudili, ako je delavstvo razburjeno, saj mora vendar vsak pametni človek pripoznati, da take volovske bande ni daleč naokolu, kakor so liberalni odborniki v jeseniškem občinskem odboru, ki se obnašajo kakor voli po planinah. Namesto, da bi kaj koristnega vkrenili za občino, se pa rajši z raznimi inštrumenti hodijo kratkočasit v občinske seje in s tem razburjajo ljudi in živino po Jesenicah. Sploh pa vprašamo župana, ali je sposoben voditi občino, ker si ne upa vkrotiti te volovske bande. Župan naj si zapomni: Mi zahtevamo resnega dela od vas, ne pa tacih neumnosti, kakor jih sedaj počenjate z vašimi liberalno podivjanimi odborniki. Sploh se pa mora pripoznati, da niste vsi skupaj dosedaj še prav nič dobrega napravili za jeseniško občino. Seveda, vi in vaša liberalna čreda nič dobrega ne privošči posebno tovarniškimi delavcem na Savi, ki ravno tako plačujemo občinske doklade kakor jeseniški občinski brezdelneži, ki se samo na godbo razumejo. Znano je, da so bile točke dnevnega reda jako važne za nas tovarniške delavce in sploh za vse savske posestnike, namreč oddaja vodovoda, katerega smo tako krvavo potrebni, to vé vsak, pa so ti liberalni človekoljubi rajši zvonili, kakor voli in ragljali kakor žabe, namesto da bi govorili kaj za nas. Zato pa bodimo opozorjeni, da bodemo v primernem času vedeli vpoštevati njihovo početje. Navesti vam moram neki vzgled, ki sem ga doživel v nedeljo, ko smo šli delavci na izprehod. Ko pridemo do gostilne, smo se zmenili, da gremo na par litrov vina, pa se kar naenkrat eden izmed deseterih domisli: tukaj notri pa ne gremo, ta ima zvonec, ta je muzikant v občinskem odboru, pa smo se vrnili in šli nazaj, ker ne maramo podpirati takih, ki nočejo družega, kakor zvoniti in muzicirati.

Z Javornika. Tukaj se podira bivši plavž, ki je gledal ponosno dolge, dolge vrste let in desetletij širom Gorenjske, kajti bil je eden prvih, kar se jih na Gorenjskem pomni. Pri podiranju plavža vidi se, kako sporazumljenje vlada med delavci in njihovim mojstrom — akordantom, oziroma prigianjačem. Kar se mi pri tem človeku najbolj čudno zdi, je to, da on ljudi pri plači loči in sicer ne po sposobnosti pri delu, ampak po njihovih jezikih; delavcev nas je pri njem malo število, kakih 12, in izmed teh ima ena tretjina boljše plače kakor drugi, to pa zato, ker mojstru pošte prenašajo in prav pridno tožijo, oziroma lažejo, ako eden s krampom en mahljaj manj ali več stori, nego drugi, dasiravno mi, ki smo slabše plačani, bolj hitro delamo in več naredimo, kot oni, katerim pa niti lasu na glavi ne skrivni, nam pa stoji vedno za hrbtom, enkrat enemu, enkrat drugemu. Ako bo šlo tako

dalje, bo kmalu ostal majster sam brez delavcev pri na pol podrtem plavžu kakor Ribničan z svojo suho robo, ko je dva dni prepozno na semenj prišel. Sicer pa kakor vsaka reč, bo tudi podiranje plavža imelo kmalu svoj konec.

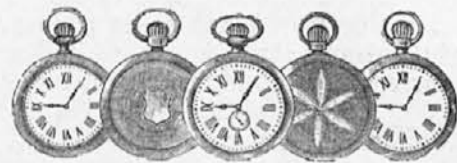
»Eden teh brihtnih«.

Maribor. Poroča se nam: V soboto, 16. t. m. pripeljala sta se strojevodja Kaupka in kurjač Kraner iz Celovca, kjer sta bila v bolnišnici. Kakor znano, ponesrečila sta se omenjena pri Celovcu, kjer sta dva osebna vlaka skupaj trčila. Takoj od začetka po oni nesreči, pisali so listi, da je strojevodja umrl, kar pa se je pozneje preklicalo. Na koroškem kolodvoru, do kamor sta se pripeljala, pričakovalo jih je več kot 400 radovednih oseb. Iz železniškega voza so jih posadili na stole ter jih tako nesli vun v pripravljene voze izvoščekov. Marsikomu se je utrnila solza sočutja. Zdrava sta zapustila dom in svoje, a zdaj, zdaj pa se vrnila pohabljenata. Strojvodju so odvzeli eno nogo in dva prsta na roki, kurjaču pa tudi eno nogo. Napravili so jima lesene in z bergljami si pomagata.

Socialnodemokratski izkoriščevalci v svojih tobačnih tvornicah. Socialni demokrati imajo v Hannau v Nemčiji svojo tvornico za smodke. Delavci v tej tvornici so veliki reveži. Mojster Schmid ravna jako grdo z delavci. Zaradi slabega blaga zaslužijo le po 15 do 17 mark in le najpridnejši delavci pridejo na 20 mark, a so tudi taki reveži delavci, ki zaslužijo samo 11 do 12 mark. Zavijači (Wickelmacher) so naredili prejšnje čase 1000 do 1200 zavojev (Wickel), zdaj jih naredijo na dan le še 600. Ta socialnodemokratska tvornica ustanavlja svoje podružnice le po krajih, kjer so delavske plače bolj nizke, kakor so v Hamburgu. Nadalje so podaljšali delavsko dobo za pol ure. Najvišja plača 24 kron v dragi Nemčiji. neprimerno dolga delavna doba in pa grdo ravnanje so idealni uspehi rdečega gospodarstva v svojih tobačnih tvornicah. Res delavska stranka!

Bištrica v Rožu. Dragi tovariši in bralci »Naše Moči« naj ne zamerijo, da sedaj mi zmirom pišemo le o našem ravnatelju Faustu. To vam je namreč čuden človek. Bil je že krščanski socialce ali celo klerikalec tam nekje na Nižjeavstrijskem. Pri nas je pa postal straster liberalce in zagrizen vsenemec. Kaj ne, lep značaj. Lani, ko se je ustanovilo krščansko-socialno delavsko društvo, bil je kar čisto iz sebe. Misliti pa ne smete, da je možak delal kar tako po svoji glavi. Prišli so mu na pomoč drugi, pred vsem nemčurji, kakor znani svetinski prepečar in pa neizgibni slovenski Nmec Hanzi Goričnik, ki je izdelal s dovoljnim uspehom 8 razredov? ljudske šole. Pomagal je morebiti tudi naš Jože Andrejčič, »pristen Nmec«. Ti možiceljni so držali svet, kako zabraniti delavsko združenje, oziroma misel na izobrazbo. Dobro so vedeli, da, ko se delavci organizirajo in izobrazijo, pojdejo njih mastne, nezasluzene plače in nagrade raketom žvižgat. Zato so delali in še delajo prav po načrtu. V začetku so mislili, vrzimo le nekaj delavcev proč, pa bo mir vsi drugi se bodo prestrašili in mi jih bomo imeli na vrvcu, kakor prej. Zato je lahko umeven prvi poizkus ravnateljev proti delavcu, ki je bil tako srečen, da je prvi šel tja, kjer poper raste. Tako si je morda mislil Faust, a glasno je rekel: »Wenn sie mit die schwarzen und Pf... halten, gehen sie zu diesen arbeiten.« To so besede, ki se jih je pozneje tako bridko kešal, da jih je hotel celo utajiti. Ali ni res, gospod Faust? Ali on je morda dobro meril, pa slabo zadel. On je mislil, da bo s tem zavezal delavcem roke in jezik, da se bodo vsi tresli pred njim, a je ravno nasprotno, kajti odpuščeni in tudi sami odšli delavci imajo sedaj proste roke, delajo in govorijo lahko, ker tudi mnogo vedo. Ne mislite, gospod Faust, da ste nas ugnali in da se mi vas bojimo, kajti govorili in delali bodemo zmirom o pravem času. Najprej smo vas prosili, da nas pustite pri miru; mislili smo: Lepa beseda najde lepo mesto. A pri vas prošnja ne izda mnogo. To smo izkusili. Vedite, da pride na vrsto vihar in burja, nazadnje, če ne pomaga, pa grom in strela. Za vse posledice pa bodete odgovorni vi. Mi boja nismo nikdar iskali in smo vedno pripravljeni tudi sedaj na mir. Da ima ta gonja svoje korenine v politiki in volitvah, to se menda ne bo drznil oporekati celo Faust. On dobro vé, da bo novi državni zbor kolikor toliko demokratski. To se pravi, skrbel bo tudi za delavce. Sklenil bo gotovo tudi zakon za delavsko zavarovanje. Pri nas sicer že imamo zavarovalnice, a so vse prej nego delavske. Delavci imajo sicer pravico voliti svoje može v odbor. A v ospredje pa pridejo navadno taki, o katerih pravi narodna pe-

sem: »Zdaj pa 'maš moža, da s' ga žalostna«. Da bi se kedaj prebrala pravila in se razložila, o tem še nisem slišal. Gospodu Faustu in njegovim priganjačem naj še povemo, da so minili tisti časi, kot so bili pod vašim prednikom, da so se delavci silili pri volitvah glasovati za nasprotnega, delavcem sovražnega kandidata. Svarimo jih, da se ne spozabi kateri tako daleč, da bi rekel: te-le boš volil, če hočeš sam sebi dobro, drugače že veš kaj te čaka. Mi bomo neusmiljeno naznanili vsakega takega nasilnega agitatorja sodnji in mu preskrbeli za nekaj dni ričeta, v katerem ne bo klojev. Bodite prepričani, da bodemo mi strogo pazili. Da bo stvar popolna in da bo vsakdo vedel, kako se je pri nas volilo dozdej, naj opišem samo volitve, ki so se vršile za četrto kurijo v deželni zbor. Prišlo je namreč do ožje volitve med socialno-demokratičnim Eichom in nemškimi nacionalcem. Ker slovenskega kandidata ni bilo, odločili so se sevé vsi Slovenci za socialnega demokrata. Vsak je rekel, ta je vsaj nekaj, nemški nacionalc je pa čisto za nič. A kaj so storili z našimi delavci; razdelili so med nje kar glasovnice že z napisanim nemškonacionalnim kandidatom in naši delavci so šli na volišče, kot ovca v mesnico. Bog ne daj, da bi se kdo zoperstavil. To bi bil v očeh prtene gospode smrten greh.

Ustanovljeno leta 1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2 prej g. Jos. Černe.

Jurčitev trg šte. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelastih ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH

Edini zavod za kemično čiščenje obleke ter zastorjev, barvarija in likanje usnja

na par

Poljanski nasip — Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče Šelenburgove ulice šte. 3. Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v konfekciji za dame.

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo.**

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpreprostejše do najfinejše izvršitve.** Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

AUSTRO = AMERICANA

TRIEST NEW-YORK

Potniki v Ameriko kateri želijo dobro, po ceni in za nesljivo potovati naj se obrnejo na
Simon & Kmetek
v Ljubljani Koroševske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Češnik & Milavec

(pri Češniku)

Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago za ženska in moška oblačila.**

Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

Tovarna za stole

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence. Ilu strovan cenik pošlje se na zahtevo zastoj in franko.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo **trgovino s klobuki in čevlji**

Velika zaloga Solidno blago Zmerne cene